

Lauku Avīze

Ar zvērestu — jaunu pasauli?

Māris Antonevičs

Saeima vēl turpina izskatīt grozījumus Satversmē, kas paredzētu Saeimas deputāta zvēresta ieviešanu, bet "Lauku Avīzes" lasītāju konkurss "Kādam jābūt deputāta zvērestam?" jau noslēdzies.

Iesūtītos zvēresta variantus lūdzām izvērtēt vācu politologam, Berlīnes Brīvās universitātes doktorandam Akselam Rētam, Vidzemes augstskolas docentei, "Latvijas sabiedrisko attiecību asociācijas profesionāļiem" prezidentei Vitai Savickai un Latvijas Universitātes politikas zinātnes maģistrei Ivetai Reinholdei. Visi par veiksmīgām atzina tās vēstules, kur ne tikai uzrakstīts zvēresta teksts, bet arī pamatots, kāpēc tam jābūt tieši tādām.

Konkursa uzvarētāji, kuri katrs saņems 100 latu honorāru, ir:

Jolanta Samuļone (Ozolniekos)

Artūrs Cēsnieks (Jelgavā)

Gunārs Melders (Valgundē)

Laureātus lūdzam sazināties pa tālruni 8007007, lai vienotos par balvas saņemšanu.

Publicējam visu labāko autoru atsūtītās vēstules:

* "Visi likumi, kuri tiek pieņemti, un visas darbības, ko veic varas pārstāvji, jāsaista ar pamatlikumu.

Katrai valstij ir savs pamatlikums. To pasaulē visbiežāk sauc par konstitūciju. Latīņu valodā šis vārds nozīmē — lēmums, noteikums.

Latviešu valodā pamatlikumam ir savs nosaukums — Satversme.

Protams, laikam ritot, viss mainās, arī Satversme var tikt mainīta (izņemot 1., 2., 3. un 6. punktu).

Ļoti pozitīvi vērtēju to, ka valdības partijas nolēmušas papildināt Satversmi ar deputāta zvērestu. Ceru, ka šis zvērests uzlabos deputātu darbību. Manuprāt, deputāta zvērestam jābūt īsam un kodolīgam, piemēram:

"Es (vārds, uzvārds), dzimis (dzimšanas gads un datums), zvēru būt uzticīgs savai valstij un tautai. Zvēru ievērot Latvijas Republikas Satversmi. Zvēru cienīt jebkuru Latvijas iedzīvotāju, pamatojoties uz Latvijas Republikas pilsoņa tiesībām un pienākumiem. Es zvēru, nežēlojot savu dzīvību, aizstāvēt Latvijas valsts neatkarību, godīgi dzīvot un strādāt, lai vairotu Latvijas Republikas un tautas labklājību."

Ar cieņu Jolanta Samuļone

*"Esmu viens no regulārākajiem jūsu avīzes lasītājiem (17 gadus vecs 12. klases skolnieks), tādēļ, ievērojot to, ka interesējos par politiskajām norisēm Latvijā, nolēmu atsaukties uz izsludināto konkursu.

Uzskatu, ka Saeimas deputāta zvērestam jālīdzinās Satversmē iekļautajam Latvijas Republikas prezidentes svinīgajam solījumam, bet ne pēc satura, bet gan pēc formas, izmantojot līdzīgus teikuma sākumus un arī kādu frāzi. Tādējādi abi solījumi jeb zvēresti būtu "radniecīgi", kas liecinātu par senu vērtību cienīšanu un lojalitāti Satversmei (es atbalstu viedokli, ka abiem solījumiem jābūt nedaudz līdzīgiem). Šim zvērestam jābūt skanīgam, svinīgam, kā arī deputāta lojalitāti paudošam un valsts valodu stiprinošam. Pēdējo nosacījumu, manuprāt, var izpildīt tikai ar latvisku vārdu lietošanu, toties uzticību var zvēret arī gluži vienkāršiem, bet nepārprotamiem un atbildību nesošiem vārdiem: "Es zvēru būt uzticīgs Latvijas valstij..."

Apkopojot šos sevis un jūsu izvirzītos nosacījumus, es piedāvāju šādu Saeimas deputāta zvēresta variantu:

"Es (vārds, uzvārds) zvēru būt uzticīgs Latvijas valstij un tautai, godam pildot sava amata pienākumus pēc vislabākās sirdsapziņas. Es mūžam cienīšu un ievērošu latviešu Satversmi un likumus, visi mani lēmumi tiks pieņemti Latvijas tautas labumam un vajadzībām.

Es apsolu darīt visu, lai sekmētu Latvijas valsts labklājību, lai veicinātu mūsu valsts uzplaukumu jebkurā jomā un lai nepieļautu nolaidību ne savā, ne arī citu darbā, un būšu stingrs, prasot šādu rīcību arī no citiem. Un lai ikviens, kurš šo solījumu neievēros, saņem paredzēto sodu. Es zvēru!"

Jau iepriekš saku paldies par uzklausišanu!

Artūrs Cēsnieks Jelgavā

*"Lūk, nākotnē manai runai teksts: "Es, Gunārs Melders, stājos savas zemes Latvijas darbā, nododu sevi kalpot šai valstij un tās likumiem.

Apņemos vairot tās bagātību un varenību.

Aizsargāt ikvienu tās bagātības un varenības rūpētāju.

Ņemt gādībā neaizsargātos.

Godīgi un taisnīgi vērtēt paaudžu radīto, paplašināt to uz zemes, gaisā, ūdenī un cilvēku prātos.

Par kļūdu un nespēju — lai gudrāks stājas manā vietā.

Lai mūžīga valsts, kurā mītam!

Tikpat valoda, kurā mani dzirdat!"

Tam būtu jābūt īsam un kodolīgam, himniskam. Latviskiem vienkāršiem vārdiem — lai satraukumā viegli atcerēties un izrunāt tekstu. Solījums izpildāms pie jebkuras politiskās iekārtas."

Kalnciema vidusskolas 7.a klases skolnieks Gunārs Melders Valgundes pagastā

Lūk, arī žūrijas vērtējumi par lasītāju atsūtītajiem zvērestiem:

Mazāk zvērēt, vairāk strādāt

Protams, sabiedrībai gribas saukt politiķus pie atbildības, jo tie ar savu darbību nav palīdzējuši tautai realizēt savus ideālus vai pat paši pārkāpuši savus rakstītos likumus. Par to liecina arī "Lauku Avīzes" konkursam iesūtītie priekšlikumi deputāta zvērestam. Bet vai tad zvērests ir piemērots šim mērķim?

Tik daudz ir skaidrs: zvērests ir formalitāte. Līdz ar to veltīgi gaidīt no tā nezin ko. Var jau arī būt, ka deputāts, dodot zvērestu, padomātu par sabiedrības gribu, bet tas vēl neko nenozīmē. Līdzīgi, kad precas, arī sola palikt kopā uz visu mūžu. Pieņemot, ka tas "jā" teikšanas brīdī nav samelots, dzīvē viss var mainīties, nākot klāt pieredzei. No krāpšanas tas neaizsargā nevienu. Pierādīt ļaunu nodomu vienmēr būs grūti abos gadījumos un ar zvērestu nekādu kompensāciju piedzīt nevarēs.

Ja zvērests ir formāls un liek deputātam darboties valsts un tautas labā, tad cilvēki ar visdažādākajiem uzskatiem un pieeju dzīvei to var redzēt un izprast ļoti dažādi — vienam kaut kas šķiet lietderīgi, citam ne. Un kas tad ir tā atbildība? Protams, katrs vēlētājs grib, lai deputāts aizstāvētu tieši viņa intereses. Bet, ja parlaments ir pārāk sašķelts, tad tas nespēj pilnvērtīgi darboties. Tāpēc mans ieteikums — mazāk zvērēt un vairāk ķerties pie darba. Darbs pie valsts vadīšanas atšķirībā no kritikas un neapmierinātības izpausmes nav vienkāršs. Tāpēc nav lietderīgi zvērēt ļoti konkrētus rezultātus un mērķus. Tas var vest pie vēl lielākas vilšanās tautā. Latviešu valodas statuss likumos ir precīzi noteikts, tāpat korupcijas novēršana un sodīšana ir Kriminālkodeksa uzdevums. Politiķis jau vienmēr solīs to, ko vēlētājs vēlas dzirdēt, nav iemesla to vēl vairāk uzpumpēt. Tad šis zvērests paliktu par vēlēšanu kampaņas daļu. Daudzie konkursa priekšlikumi, kas liek zvērēt deputātiem rūpēties par veselības aizsardzību, izglītību, noziedzības apkarošanu un tā tālāk, manuprāt, izklausās nevis kā zvērests, bet gan kā partijas vēlēšanu platforma vai deputāta runa no Saeimas tribīnes. Skatīsimies patiesībai acīs — padarīt pasauli labāku ar zvērestu noteikti nav iespējams.

Aksels Rēts

Darba un sirdsapziņas mērs

Ar lielu interesi izlasīju "Lauku Avīzei" nosūtītos deputātu zvērestu iespējamajos tekstus. Tie raksturo šodienu — to, ko sabiedrība domā, par ko pārdzīvo un ko gaida no deputātiem. Ja lasītāju ieteiktie zvērestu teksti tiktu skaļi izteikti Saeimā, zvērot tajos ietvertos solījumus pildīt, vai tas veicinātu sabiedrības un politiķu dialogu un sapratni? Diezin vai. Noteicošais ir nevis vārdi, bet to atbilstība darbiem. Būtībā, saņemot deputāta mandātu, politiķis vienlaikus taču arī sola strādāt to labā, kas par viņu balsojuši. Taču neapšaubāmi zvērests var būt kā mērs, ar ko noteikt savu darbu un savas sirdsapziņas atbilstību dotajam solījumam.

Manuprāt, īpaši interesanti bija tieši jauniešu rakstītie varianti. Visai savdabīgi, izmantojot vecas latviešu valodas klišejas, savu domu formulējis 7. klases skolnieks no Valgundes Gunārs Melders. Arī Artūrs Cēsniņš (12. klase, Jelgava) visai veiksmīgi pratis atrast formulējumu, saistot esošo Satversmes garu ar savu domu.

Vita Savicka

Zvēresta misija — deputāta atbildība

Uzskatu, ka deputāta zvēresta tekstam jābūt:

- 1) īsam un kodolīgam,
- 2) atbilstošam deputāta kā likumdevēja veicamajām funkcijām,
- 3) pēc savas būtības jāpauž demokrātiskas vērtības un ir jābūt atbilstošam ne tikai šai Saeimai, bet arī tām Saeimām, kas būs pēc desmit vai divdesmit gadiem.

Jāatzīst, ka tas ir pozitīvi, ka tiek runāts par deputāta zvērestu. Deputāti arī ir amatpersonas, tāpat kā ierēdņi un Valsts prezidents. Tādējādi deputāta zvēresta nodošana faktiski iezīmē jau sava veida unificētas tradīcijas, kas atšķir valsts amatpersonu no citiem. Taču, reāli domājot, zvērests pats par sevi nedz uzlabos deputāta darbības rezultātus, nedz arī jūtami paaugstinās apziņu par morālo vērtību nozīmi. Tomēr pastāv cerība, ka deputāts, nododot zvērestu, aizdomāsies līdz šo vārdu patiesai būtībai. Tā arī faktiski būtu zvēresta misija – deputāta morāla atbildība savu vēlētāju priekšā un savukārt vēlētājiem tas būtu pirmais deputāta kontroles instruments. Ja deputāts pārkāpj likumu un klaji pārkāpj morālās normas, tad jau jautājums tiek risināts ar citiem kontroles instrumentiem.

Izvērtējot kopumā var secināt, ka:

1. Daļa zvērestu tekstu atspoguļo esošās sociālekonomiskās problēmas valstī, un atsevišķi zvēresti ir cienīgi ieņemt politisko partiju programmu pirmās rindas. Taču, ja konkursa dalībnieki (iedzīvotāji) vēlas, lai deputāti risina sociālekonomiskās problēmas, tad tas iezīmē neuzticēšanos nevis konkrētai pie varas esošajai valdībai, bet gan valdībai kā valsts institūtam. Tajā pašā laikā zvēresti iezīmē arī negatīvu konkursa dalībnieku vērtējumu par likumdevēju.
2. Zvērestu teksti var tikt izmantoti, lai izmērītu valsts iedzīvotāju rīcībā esošo informāciju par likumdevēja un izpildvaras funkcijām. Jāatzīst, ka iedzīvotājiem bieži vien trūkst šādas informācijas.
3. Visbeidzot, arī morālo vērtību esamību sabiedrībā var mērīt, izmantojot konkursantu darbus. Priece, ka sabiedrībai ir svarīgi, lai tās vēlētās amatpersonas būtu lojālas un godīgas.

Iveta Reinholde

Publicēšanas datums: Otrdiena, 2002. gada 2. aprīlis.

Rubrika: Kas notiek Latvijā (5. lpp.)